

Cătălin-Viorel RISTEA

CONSIDERAȚII PRIVIND INFRAȚIUNEA DE LIPSIRE DE LIBERTATE ÎN MOD ILEGAL, CONFORM CODULUI PENAL AL ROMÂNIEI

Infrațiunea de lipsire de libertate are sediul materiei în art. 205 din Codul Penal al României, făcând parte din infracțiunile contra libertății persoanei. Libertatea fiind un atribut fundamental al personalității omului, este prevăzută în Constituția României, de aceea această valoare este ocrotită și de Codul Penal român.

Vom analiza varianta simplă a infracțiunii, după care formele agravate, urmate de analiza, pe rând, a elementelor constitutive ale infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal.

Am urmărit și câteva aspecte de drept comparat, cu privire la infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, sens în care am analizat Codurile din Ungaria, Italia și Grecia, unde vom vedea elementele constitutive ale acestei infracțiuni, limitele de pedeapsă, în Codurile Penale ale statelor mai sus amintite.

Spre final vom aborda partea practică, cu câteva exemple, urmărind întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii.

Cuvinte-cheie: infracțiune, lipsire de viață, imprudență, practică judiciară, drept penal comparat.

CONSIDERATIONS REGARDING THE CRIME OF ILLEGAL DEPRIVATION OF LIBERTY, ACCORDING TO THE CRIMINAL CODE OF ROMANIA

This offense is based on art. 205 of the Criminal Code of Romania, being part of the offenses against the freedom of the person.

Freedom being a fundamental attribute of the human personality, it is also stipulated in the Romanian Constitution, therefore, this value is also protected by the Romanian Criminal Code.

We will analyze the simple version of the crime, then the aggravated forms, followed by one-by-one analysis of the constituent elements of the crime of illegal deprivation of liberty.

I also followed some aspects of comparative law, regarding the crime of illegal deprivation of liberty, in which sense we have analysed the Codes of Hungary, Italy and Greece, where we will see the constituent elements of this crime, the punishment limits, in the Criminal Codes of the states mentioned above.

Towards the end we will also approach the practical part, with a few examples, following the assembly of the constituent elements of the crime.

Keywords: crime, loss of life, imprudence, judicial practice, comparative criminal law, etc.

Recenzent:**Elena IANCU**, doctor, profesor universitar, Universitatea Agora din Oradea, România

Introducere. Libertatea este un atribut fundamental al personalității omului, ea fiind prevăzută și în Constituția României. De aceea și Codul Penal din România protejează această valoare.

În Titlul I „Infrațiuni contra persoanei” din Capitolul VI cu marginalul „Infrațiuni contra libertății persoanei”, găsim sediul materiei, articolul 205, pentru infracțiunea cu denumirea marginală „Lipsirea de libertate în mod ilegal”. În urma analizei textului de lege putem aprecia că infracțiunea are o formă simplă prevăzută la alineatul 1, o formă asimilată prevăzută în alineatul 2 (răpirea persoanei în cazul subiectului pasiv circumstanțiat, fie persoană aflată în imposibilitate de a se apăra, fie de a-și exprima voința), și două forme agravate, în alineatul 3, respectiv, alineatul 4. Totodată, observăm că pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea cu minimul special de un an, iar maximul special de 15 ani, pentru forma agravată prevăzută în alin.4, dacă a urmat moartea victimei. Având în vedere faptul că infracțiunea are atât forma tip, cât și asimilată, este suficient ca aceasta să fie comisă în oricare din forme. Fapta va exista și dacă libertatea a fost luată pentru o scurtă durată de timp, însă rămâne infracțiune continuă, fapt ce va conduce la existența a două momente importante: unul al consumării, iar altul al epurării.

Conținutul de bază. În continuare vom analiza, pe rând, elementele constitutive ale infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal, începând cu obiectul juridic, care constă în relațiile sociale a căror existență și normală desfășurare depind de ocrotirea libertății fizice a persoanei, adică a posibilității acesteia de a se mișca, de a circula, de a acționa după voința sa și în limitele legii [5, p.98].

În ce privește obiectul material, acesta există doar în forma agravată, și anume corpul

persoanei lipsite de libertate, luând ca exemplu supunerea la suferință a subiectului pasiv [5, p.99].

Subiectul activ al infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal poate fi orice persoană fizică sau juridică cu capacitate penală. Textul de lege nu cere ca subiectul activ să fie calificat (circumstanțiat). Persona juridică poate fi subiect activ al infracțiunii, conform articolului 135 Cod Penal, și anume: când a comis fapta în realizarea obiectului de activitate în numele persoanei juridice sau în interesul acelei persoane juridice. Participația penală este posibilă sub toate formele (autor, coautor, instigator, complice).

Subiectul pasiv este orice persoană fizică în viață, iar dacă fapta se săvârșește asupra unui minor, atunci va opera agravata prevăzută la art. 205 (3) lit. b. Cod Penal. Pluralitatea de subiecți pasivi atrage reținerea unei pluralități de infracțiuni.

Latura obiectivă este compusă din trei sub-elemente: elementul material, care se realizează printr-o acțiune sau inacțiune prin care se produce sub orice modalitate lipsirea de libertate de mișcare a persoanei, în raport cu propria voință [5, p.99]. Aici nu are importanță penală timpul sau locul săvârșirii faptei. O cerință esențială este ca lipsirea de libertate să fie ilegală, fapt regăsit în denumirea marginală a infracțiunii.

Al doilea sub-element al laturii obiective este urmarea imediată, care în cazul infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal este lipsirea de libertatea de mișcare a persoanei vătămate. Ea trebuie să dureze atât cât să rezulte că persoana a fost efectiv împiedicată de a se deplasa și acționa în conformitate cu propria voință.

Ultimul sub-element este legătura de causalitate. Pentru a avea infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal trebuie să existe o

legătură între acțiunea sau inacțiunea făptuitorului și urmarea imediată, legătură care trebuie și dovedită.

Ultimul element constitutiv al infracțiunii este latura subiectivă, care în cazul acestei infracțiuni se săvârșește fie cu intenție directă, atunci când făptuitorul a prevăzut rezultatul acțiunii sale și a urmărit producerea acestuia, fie cu intenție indirectă, când făptuitorul a prevăzut rezultatul acțiunii sale și fără a-l urmări a acceptat totuși posibilitatea survenirii acestuia. În varianta agravată în care lipsirea de libertate are ca urmare punerea în pericol a vieții sau sănătății unei persoane ori când a avut ca urmare moartea victimei, infracțiunea se săvârșește cu intenție depășită (praeterintenție). Nu putem avea culpa la infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, deoarece pornind de la articolul 16 Cod Penal regăsim că fapta comisă din culpă trebuie prevăzută de lege în mod expres, iar în cazul infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal nu regăsim prevederea legală referitoare la culpă.

Dispozițiile alin. 1 și 2 ale art. 205 Cod penal incriminează fapta în modalitate simplă, iar în dispozițiile alin. 3 și 4 sunt prevăzute modalități agravate ale infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal. Acestea sunt particularizate prin anumite situații care sporesc gradul de pericol social, ceea ce justifică o înăsprire a pedepsei [5, p.101].

Prima variantă agravată cere ca făptuitorul fie să aibă în mod vizibil asupra sa la momentul comiterii faptei o armă propriu-zisă, fie să săvârșească fapta prin folosirea unei arme asimilate. Armele propriu-zise le regăsim la art. 179 alin. (1) Cod Penal, iar armele asimilate sunt descrise la art. 179 alin. (2) Cod Penal. Observăm diferența pe care legiuitorul o face referitor la arme în cadrul acestei infracțiuni, și anume că arma propriu-zisă este suficient să fie la vedere pentru a se reține varianta agravată, în schimb arma asimilată nu este suficient să fie la vedere, ci se consideră ca atare doar după ce va fi folosită.

A doua variantă agravată este când lip-

sirea de libertate este săvârșită asupra unui minor, făptuitorul trebuind să cunoască că lipsește de libertate o persoană care nu a împlinit 18 ani.

Lipsirea de libertate în mod ilegal este mai gravă atunci când victimei îi sunt puse în pericol sănătatea sau viața. Iar dacă fapta are ca urmare moartea victimei, atunci va fi desemnată ca formă agravată.

Tentativa se pedepsește. În schimb la varianta agravată potrivit căreia fapta a avut ca urmare moartea victimei, când infracțiunea este praeterintenționată nu poate exista tentativă.

Elemente de drept comparat privind infracțiunile care aduc atingere libertății persoanei

Reglementare în Codul penal al Republicii Italia [2]. În partea a III-a cu marginalul „Despre delictive împotriva libertății individuale”, între cele cinci secțiuni¹ putem găsi în secțiunea a II-a articolul 605 cu denumirea marginală „Sechestrarea de persoane”. Observăm că infracțiunea are o formă simplă prevăzută în alineatul 1, trei forme agravate prevăzute în alineatele 2-4 și o formă atenuată prevăzută în alineatul 5.

Reglementare în Codul penal al Greciei [3]. Capitolul XVIII are denumirea marginală „Infracțiuni împotriva libertății personale” și cuprinde articolele de la 322 până la 335. Evidențiez articolul 325 cu marginalul „Privarea ilegală de libertate”. Elementul material al laturii obiective poate fi realizat fie prin privarea de libertate, fie prin restrângerea libertății de mișcare în orice mod. În raport cu latura obiectivă sunt cerințe esențiale, și anume: privarea de libertate „să fie împotriva voinței” subiectului pasiv. Infracțiunea este continuă în cazul tezei 2, din care reiese forma agravată, dacă este o „perioadă de timp îndelungată” în care subiectul pasiv este privat ilegal de libertate.

¹ În fiecare secțiune sunt ocrotite valori sociale cum sunt: libertatea individuală, libertatea personală, libertatea psihică, inviolabilitatea domiciliului.

Subiecții infracțiunii nu sunt circumstanțiați, putând fi orice persoană. În același capitol, la articolul 326 găsim sediul materiei pentru infracțiunea cu denumirea marginală „Privarea neconstituțională de libertate”, în cazul în care o persoană „încalcă una din prevederile articolului 6 din Constituție”. Cu referire la răpire, care în reglementarea din România este forma asimilată a infracțiunii prevăzute la articolul 205 din Codul penal, putem observa că în Codul penal al Greciei sunt trei articole care incriminează privarea ilegală de libertate, cu denumiri marginale diferite, și anume: Răpirea minorilor (articolul 324), Răpirea involuntară (articolul 327) și Răpirea voluntară (articolul 328).

Reglementare în Codul penal al Ungariei [4]. În capitolul XVIII cu marginalul „Infracțiuni privind libertatea persoanei”, Secțiunea 194 cuprinde conținutul juridic pentru infracțiunea de „Încălcarea libertății persoanei”. În forma de bază prevăzută la alineatul 1, subiecții nu sunt circumstanțiați, iar în forma agravată prevăzută în alineatul 2 sunt următoarele circumstanțieri:

- cu referire la subiectul activ, acesta este înarmat fie în sensul literei e, când subiectul activ *expune* o armă mortală, fie în sensul literei f, când *poartă* o armă mortală. În cazul literei h, calificarea se referă la „folosirea ilegală de calități oficiale”. Asemănător, în Codul penal al României la art. 205 cu denumirea marginală „Lipsire de libertate în mod ilegal”, în forma agravată de la alineatul 3, litera a, subiectul activ este o persoană înarmată [1, art.177], în sensul art. 177, alineatul 1 ori sensul asimilat care reiese din alineatul 2;

- cu referire la subiectul pasiv putem observa că și acesta este circumstanțiat în cazul literei a, prin calitatea de minor, iar în cazul literei d – a unei persoane incapabile de auto-apărare. Asemănător, în Codul penal al României la art. 205, în forma agravată de la alineatul

3, litera b, subiectul pasiv este minor. Fapta va fi încadrată ca infracțiune în formă agravată dacă motivele făptuitorului sunt rău intenționate și se reține rea voință (litera b), precum și în situația reținerii circumstanțelor agravante, cum sunt: cauzarea de suferințe fizice (litera c) ori a fost provocat un prejudiciu semnificativ al intereselor (litera g).

Practica judiciară

Numitul B în data de 30.03.2015, ora 17, conducând autoturismul proprietate personală pe raza comunei X, observă pe drum pe fosta iubită, C. El oprește autoturismul și înfrângând voința persoanei vătămate a urcat-o pe aceasta în autoturism și ulterior a pus în mișcare autovehiculul. Persoana vătămată a început să strige după ajutor ieșind pe geamul mașinii, dar B. a tras-o înapoi. La un moment dat, din cauza vitezei, mașina derapează și iese de pe carosabil oprindu-se în șanț. După trimiterea în judecată a lui B, instanța îl găsește vinovat [6].

Analizând elementele constitutive ale infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal, observăm că sunt întrunite toate acestea, și anume: Obiectul juridic fiind libertatea de mișcare a numitei C, subiectul activ este inculpatul B, subiectul pasiv: numita C. Latura obiectivă: elementul material – acțiunea inculpatului de a urca în autoturism persoana vătămată împotriva voinței ei, urmarea imediată fiind restrângerea libertății de mișcare a lui C, iar legătura de cauzalitate există, fiind dovedită cu martorii care au văzut-o și auzit-o strigând după ajutor. Latura subiectivă: intenția directă a inculpatului.

Concluzii. Infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal poate prezenta numeroase variante, determinate de împrejurările concrete în care aceasta a fost săvârșită. Fiind o infracțiune continuă, fapta se epuizează în momentul în care ia sfârșit privarea de libertate nelegală.

BIBLIOGRAFIE
BIBLIOGRAPHY

1. Codul penal al României, aprobat prin Legea nr.286 din 17 iulie 2002 // Monitorul Oficial al României nr.510 din 24 iulie 2009;
2. Codul penal al Regatului Italiei, aprobat prin Decretul regal nr.1398 din 19 octombrie 1930, în vigoare potrivit ultimelor modificări și completări din 15 iulie 1999, ca urmare a instituirii mării Comisii pentru reforma Codului penal din 1 octombrie 1998;
3. Codul penal al Greciei (Republica Elenă) din 1950, în vigoare potrivit ultimelor modificări și completări din 2008;
4. Codul penal al Ungariei în vigoare potrivit ultimelor modificări și completări din 2012;
5. Boroș Alexandru, *Curs Universitar, Drept penal, partea specială*, București, Editura C. H. Beck, 2014;
6. Platforma online *Legal Land. Lipsirea de libertate în mod ilegal*. Poate fi accesată la următorul link: <https://www.legal-land.ro/lipsirea-de-libertate-in-mod-ilegal/>, vizualizată la 15.06.2022;
7. www.jurisprudenta.com, accesat în data de 17.06.2022.

DESPRE AUTOR

Cătălin-Viorel RISTEA,

student, anul IV,

Facultatea de Științe Juridice și Administrative,

Universitatea Agora din Oradea, România,

e-mail: riste9@gmail.com